

خوانش دلوز از عملکردهای تخیل کانتی با توجه به سنتزهای سه گانه‌ی تفاوت و تکرار

فریده آفرین *

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۱/۲۰ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۴/۳۰

DOI: 10.22096/ek.2020.115641.1177

چکیده

هدف مقاله حاضر شرح افعال و عملکردهای تخیل از وجه هستی‌شناختی در نظر دلوز با تکیه به آثار پیش‌نقدی و نقدی کانت است. مفروض اینکه عملکردهای تخیل، در تفکر دلوز از رهگذر قوه صورتبخش در تفکر پیش‌نقدی، فعالیت سنتز و شاکله در نقد اول و نیز تولید و تکوین در امر والا و سمبولیسم در نقد سوم وضوح می‌یابد. دلوز با یک سری تأکید، سنتزهای سه‌گانه‌ی تفاوت و تکرار را بر شالوده‌ی فعل و عملکردهای تخیل کانتی استوار می‌کند. در سنتزهای کانتی به کثرات در یک زمان و مکان نظم بخشیده می‌شود. شاکله به عنوان تعیین زمانی، سنتزهایی را تحت سلطه فاهمه انجام می‌دهد و به داده‌های حسی فرم می‌دهد. در دو وضعیت امر والا و نمادسازی، تخیل با فعل تولید و عملکرد تکوین با قوام‌بخشی به هماهنگی قوا می‌پردازد. سنتز زمانمند اول دلوز با تمرکز بر سنتز دریافت کانتی، متعلق به اکنون، عادت و مبتنی بر فعل انقباض است. در سنتز زمانمند دوم دلوز، به موازات امر والا و تکوین شاکله‌ی

* استادیار گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

کانتی، گذشته ناب، در قالب طرح پرسشی که برهم‌زننده‌ی زنجیره متوالی اکنون است، تکوین می‌یابد. در سنتز سه مرحله‌ای سوم بعد از دو وقفه، فرم ناب زمان تکوین پیدا می‌کند که با مراحل سمبولیسم و بن‌بست شاکله‌ی کانتی همخوان است. نتیجه اینکه سنتزهای زمانمند دلوزی در تفاوت و تکرار، مبتنی‌کنش، فعل و عمل تخیل کانتی در وضعیت‌های مختلف است.

واژگان کلیدی: تخیل؛ سنتز؛ شاکله؛ تولید؛ تکوین.

